

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Adventsoproep.

Verbeidt Hem! (Habakuk 2:3 midden)

De HEERE vervult niet altijd direct Zijn beloften. Hij kan in Zijn wijsheid vertoeven. Daarmee heeft Hij een heilig doel. Hij neemt dan de tijd om plaats te maken voor Zijn komst. Daarom laat Hij eerst zien wie u bent voor God. Een arme zondaar. Een zondaar die niets heeft waarmee hij voor God kan bestaan. Een zondaar die naar Gods recht sterven moet. Maar als de HEERE dán komt met Zijn troostrijke beloften die spreken van de komende Christus, komt er in uw hart geestelijk honger en dorst naar Hem. Dan zult u gaan verstaan:

*Geef mij Jezus of is sterf,
want buiten Jezus is geen leven,
maar een eeuwige zielsverderf.*

Dan wordt u een bidder aan de troon der genade. Dan wordt u –net als Habakuk– een wachter die zijn ogen opheft naar God. Dan wordt u een klopper aan de genadedeur en leert u als een rechteloze in u zelf, pleiten op Gods beloften. Dat heeft de HEERE toch gezegd? Klopt en u zál opengedaan worden? Zoekt en gij zúlt vinden? Bidt en u zál gegeven worden? Ja, dat doet u uitroepen:

*Gedenk aan 't woord, gesproken tot Uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven.*

Dan bent u werkzaam gemaakt met de beloften van de HEERE. Ja daar roept de HEERE Zelf toe op in onze tekst: *Verbeidt Hem!*

Wat wil dat zeggen? Habakuk gebruikt een werkwoord dat vertaald kan worden met 'uitzien' of 'verwachten'. Maar toch is het meer dan dat. Het Hebreeuwse woord voor 'verbeiden' is nauw verwant met het Hebreeuwse woord dat '(door)boren' betekent. Ik denk dat dát woord nu precies de diepe betekenis van 'verbeiden' aangeeft. Het roept het beeld op van iemand die een gat boort in een steenrots of in de grond. Door middel van boren wil je ergens binnendringen. Denk maar aan de wijze bouwer. Die wilde zijn huis niet op zandgrond bouwen, maar begon met graven in het zand. Hij 'boorde' als het ware een gat in het zand om iets te vinden dat hij écht nodig had. Hij moest een steenrots hebben om op te bouwen. Dus 'verbeiden' wil ten diepste zeggen: uitzien naar iets wat écht kómen moet. Is dat nu niet precies het leven van de Adventskerk? Want wat moet Habakuk op de stenen tafelen schrijven? *Verbeidt Hém!* Deze oproep kan ook vertaald worden met: *Verbeidt hét!* Wat is dat? De vervulling van het gezicht dat Habakuk ontvangt van de HEERE. Het is de vervulling van de belofte dat de HEERE eens verlossen zal. Maar Wie is de Inhoud van de beloften die spreken van de verlossing van een zondaar? Dat is Christus! Dáárom hebben onze Statenvertalers ook gekozen voor de vertaling: *Verbeidt Hém!* Ja dat is Christus. En wat

wordt het een wonder als de HEERE licht geeft over Zijn toezeggingen. Als Hij doet verstaan dat de belofte –die Hij aan Zijn volk in de benauwdheid geeft– spreekt van Christus, de komende Verlosser! Door middel van de beloften Gods gaat de HEERE dit bekend maken aan Zijn verbeidend volk. En waar komt het dan op aan? Dat u deze advenstweken uw hart voor Gods aangezicht onderzoekt of u door genade deze gewisse belofte Gods gelooft. Ja dat uw ziel uitgaat naar de vervulling van die belofte, namelijk *dat al uw zonden, alleen om het lijden en sterven van Jezus Christus, vergeven zijn, en de volkomen gerechtigheid van Christus u als uw eigendom toegerekend en geschonken is, ja, zo volkomen, alsof u zelf in eigen persoon voor al uw zonden betaald, en alle gerechtigheid volbracht had.* Dat geeft een verbeidend leven. Dan moet u Hém hebben. Anders is het een verloren zaak!

Ja dat verbeiden van Hem, is een geloofszaak. Vandaar dat Habakuk ook in vers 4 spreekt over het leven door het geloof. En dat geloof richt zich op de inhoud van de belofte. Dat heeft Christus als Voorwerp. O wat komt er liefde tot Hem als Hij Zich openbaart in de beloften van het Evangelie. Kent u ook zo liefdesbetrekking op Hem? Raakt het uw ziel als Hij voorgesteld wordt als de Liefste Die blank en rood is en de banier draagt boven tienduizenden? Hebt u ook zo'n heimwee naar Jezus? Verstaat u Zijn oproep: *Verbeidt Hem?* Maakt dát uw werkzaamheden uit? Nee, het ware adventsvolk zijn geen lijdelijke mensen hoor. Maar die kennen een heilige activiteit in hun uitzien naar Christus' komst in hun hart.

O ja, dat uitzien brengt wel strijd met zich mee. Het verbeidend leven is ook een strijdend leven. Zie maar naar de ballingen tot wie deze oproep komt. Ze worden benauwd van alle zijden. De Chaldeeën zijn wél gekomen. Gods volk kent de aanvallen van de geestelijke Chaldeeën. Die werpen u zo graag in: 'Is het wel waarheid in uw hart? Denk maar niet dat de vervulling ooit komt hoor! Let maar op, wat er allemaal in je hart omgaat, gaat toch een keer over. Zie je wel dat de HEERE niet komt! Hij laat toch niet van Zich horen!' O, die helse verdenkingen in de wachtenstijd! En toch zal de Heilige Geest op verborgen wijze dat verbeidende leven in stand houden. Blijf dan op uw wachtpost, uitziend volk! Ga geen eigen wegen bewandelen. Ga de HEERE niet voor de voeten lopen. Probeer de beloften niet zélf te gaan vervullen. Maar, zo Hij vertoeft, verbeidt Hem! *Zit stil mijn dochter want die man zal niet rusten voordat hij die zaak voleind zal hebben,* had Naomi in haar wijsheid gezegd eens tegen Ruth gezegd. Hoort u dat, uitziende zondaar! *Zo Hij vertoeft, verbeidt Hem!* Want..., *Hij zal gewisselijk komen en niet achter blijven.* Gezegende voorbereiding op het komende Kerstfeest!

J. de Bruin

Topsport is afzien

De apostel Paulus verwijst in zijn brieven regelmatig naar de sportwereld. Hij gebruikt dat dan als voorbeeld voor het christelijke leven. Christenen moeten volgens hem net zo toegewijd zijn als topsporters. Als ze goud willen halen, kunnen ze niet feestend door het leven gaan. 'Het doet pijn', zo zei topschaatser Sven Kramer eens. Topsport is afzien. Dat bedoelt Paulus in 1 Korinthe 9. Hij zegt: 'Een iegelijk die om prijs strijdt, onthoudt zich in alles (...) Ik bedwing mijn lichaam en breng het tot dienstbaarheid, opdat ik (...) niet verwerpelijk worde.' Een kind van God moet afzien om het eeuwige leven te verkrijgen. Het vraagt complete toewijding.

Simson zal geboren worden in Zora, in het gebied van de stam Dan. Het lag in het grensgebied tussen de Israëlieten en de Filistijnen. In Zora woonde Manoach, samen met zijn vrouw, van wie ons de naam niet wordt medegedeeld. Zij raakte in verwachting. Zij krijgt een bijzonder kind. Een Nazireeër Gods. Het Hebreeuwse woord 'Nazir' betekent: gewijde. Wat dat Nazireeërschap inhield, kunnen we in Numeri 6 lezen. Er waren twee soorten Nazireeërs. Er waren er die het slechts voor een bepaalde tijd waren en er waren er die dat hun leven lang waren. Zij wijdden hun leven aan God. En dat was met de bedoeling dat Israël zou herinnerd worden aan de verplichting die op hen als volk rustte, om de HEERE te dienen. Om in Zijn wegen te gaan en Zijn wetten te gehoorzamen.

De Nazireeër had 3 plichten.

1. Hij mocht geen alcoholische drank drinken. Zelfs geen azijn en druivensap. Elke drank die door gisting was verkregen of zou kunnen gisten, was voor hem verboden. Hij mocht zijn geest niet door alcohol laten benevelen. Alleen Gods Geest moest hem vervullen.
2. Hij mocht niets onreins aanraken. Geen onreine dingen eten, geen overledene aanraken. Zijn reinheid en heiligheid mocht niet door de onreinheid en onheiligheid worden bevuurd.

3. Hij mocht zijn haar niet afscheren. De haargroei was een symbool van levenskracht. Hij moest God dienen en liefhebben met heel zijn hart en met alle kracht.

Simson zou zijn hele leven lang een Nazireeër zijn. Vanaf de moederschoot moest hij de Heere dienen. Met huid en haar, met lichaam en ziel. Hij was heilig, afgezonderd voor de dienst van God.

Dat Nazireeërschap bestaat niet meer op deze manier. Zo hoeven wij ons leven niet aan de Heere te wijden. Dat hoorde bij de tijd van het Oude Testament. Toch kunnen we wel wat leren van de toewijding van de Nazireeër. Er ligt onderwijs in, allereerst voor ouders. Kinderen zijn geen persoonlijk eigendom. Ze zijn geleend van God. Ze moeten leren leven voor God. En dat begint al in de zwangerschap. Dat zien we aan Simsons moeder. En op een andere manier zien we het ook bij Davids moeder. Zij bracht haar nog ongeborn kind bij de Heere, zo lezen we in psalm 22: 'Op U ben ik geworpen van de baarmoeder af'. En bij de opvoeding moet dat steeds meer blijken. Hoe kun je je kinderen toewijden aan de Heere als je met een televisie de wereld in huis hebt gehaald? Of als je slordig bent met de kerkgang? En als je zelf meer bezig bent met de dingen van beneden, hoe kun je dan van je kinderen verwachten dat zij bezig zullen zijn met de dingen van Boven?

En wij hebben als jongeren zelf natuurlijk ook een grote verantwoording. God vraagt jullie leven. Net zoals een topsporter zijn leven geeft aan die gouden plak. Zo moeten jullie ook alles opzij zetten om het eeuwige leven te krijgen. Daar past niet de levensstijl in van wereldse vrienden en vriendinnen. Of de pop- en dancemuziek van Radio 10.

Een Nazireeër uit 2019 zal vragen: 'Leer mij naar Uw wil te handelen. Ik zal dan in uw waarheid wandelen. Neig mijn hart en voeg het saâm tot de vreze van uw Naam'. Dan moet je wel afzien. Net als een topsporter. Die kan ook niet al feestend door het leven gaan. Zo is het geestelijk ook. Paulus zegt: 'En een iegelijk die om prijs strijdt, onthoudt zich in alles. Dezen dan doen wel dit, opdat zij een verderfelijke kroon zouden ontvangen, maar wij een onverderfelijke'

ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Richteren 13:3-5

Gij zult zwanger worden en een zoon baren. Zo wacht u toch nu en drink geen wijn, noch sterken drank, en eet niets onreins. Want zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren, op wiens hoofd geen scheermes zal komen; want dat knechtje zal een nazireeër Gods zijn, van moeders buik af.

Paulus' weg is wonderlijk. Paulus is door zijn Zender geroepen: gelijk hij te Jeruzalem betuigd heeft, zo moet hij ook te Rome getuigen. Hand. 23:11. Wanneer wij Paulus' weg nagaan, dan is het de vraag of hij ooit in Rome zal komen. In Caesarea is hij officieel een Romeinse gevangene. Het wordt duidelijk gezien door iedereen. Door welk een gezelschap zelfs. Hand. 25. Ze luisteren naar een geboeide Paulus en Paulus schaamt zich er niet voor zo te spreken. Zelfs tot hoogwaardigheidsbekleders. Paulus heeft zelfs voor het hele gezelschap één hartelijke en oprechte begeerte. Bekend bij God de Heere. Dat allen net zo gelukkig zouden worden als hij zelf. Kennen wij als ambtsdragers bij tijden een persoonlijke uitstraling tijdens de prediking? Beheerst ons de liefde van Christus? Paulus mag weten onder welk een gezelschap hij verkeerde. Maar overal was hij een goede reuk van Christus. Toen ik jong was zei een ouderling: Mijn vraag is steeds: Heere mag ik na het bezoek Uw reuk nalaten. 'k Heb wat mogen horen. Niet wetend dat het van betekenis zou zijn en zou dienen in het ambtswerk. Het gaat in het pastorale werk niet om de ambtsdrager, maar om de gemeente, de gemeenteleden. Daar dient bijzonder een predikant van doordrongen te zijn. Wat Jezus beleed mag nimmer vergeten worden. De Zoon des mensen was niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen. Jezus was aller Dienaar in natuur en bijzonder in genade voor genade. Hij was gekomen om

Paulus en Rome 3

Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen (Matth. 20:28). In het conflict tussen de Joden en Paulus gingen de Joden listig, zelfs sluw, te werk. De advocaat van de Joden, Tertullus (Hand. 24), klaagt Paulus aan bij Felix. Tevens wilde de advocaat de stadhouder duidelijk maken dat Paulus naar het Joodse tempelrecht behoorde berecht te worden. Paulus zou heidenen in de tempel gebracht hebben (Hand. 24). Dit nu was een strafbare daad. De Romeinse overheid werd gevraagd om Paulus' uitlevering. Met welk een uiteindelijk doel. Paulus moest weg. Paulus was een beeldrager van zijn Meester. Dragen wij ook het beeld van Jezus Christus? Welk een gebeuren lezen we in Hand. 25. De nieuwe stadhouder Festus wilde de Joden een dienst, een gunst bewijzen, om zo van Paulus af te komen. Men ging ermee akkoord dat het overleg, de ondervraging, zou plaatsvinden te Jeruzalem onder leiding van de stadhouder. Door de wonderlijke leiding van de Heere was Paulus er achter gekomen wat het hoofddoel van de Joden was. Vermoorden. Paulus wilde verder werken in en voor het Koninkrijk van God en deed daarom een beroep op de keizer. Met overtuiging, met klem, zei Paulus: Ik sta voor de rechterstoel van de keizer waar ik geoordeeld moet worden. Paulus' zaak is voor de Romeinse rechter gebracht. De Romeinse rechter behoort nu zelfstandig te beslissen. Naar Paulus' verwachting zal dit zeker in Rome geschieden. Vandaar zijn beroep op de keizer. Na intern beraad heeft de landvoogd de beslissing bekend gemaakt. Hebt gij u op de keizer beroepen, gij zult tot de keizer gaan. Paulus wordt naar de keizer gezonden. Gezonden als een geboeide. Maar op staatskosten naar Rome. Onder begeleiding. Onder bescherming. Zo zal het Evangelie zelfs het keizerlijke hof bereiken. Want dat is het Goddelijk doel. 's Heeren dienaren worden ingeschakeld

om dit doel te bereiken. Zijn wij ons daarvan ook bewust? Het zal ons dringen tot werken. Want in de meerderheid van 's Heeren onderdanen schittert Zijn heerlijkheid. In Hand. 26 lezen we van Paulus met Agrippa. Koning Agrippa was ook de contactpersoon bij de Romeinen voor Joodse aangelegenheden. Agrippa kwam tot dezelfde conclusie als Festus en zelfs zo: Deze mens, namelijk Paulus, kon losgelaten worden indien hij zich niet op de keizer had beroepen (Hand. 26:32). Paulus gaat naar Rome. Lukas, de schrijver van Handelingen, wijst daarop. Hand. 27:1. Lukas is ook de schrijver van het Lukasevangelie. Een geschiedschrijver geeft door waaraan we niet voorbij mogen gaan. Aan het begin van de Nieuw-Testamentische geschiedenis ging het gebod (lett. dogma) uit van de keizer dat de gehele wereld beschreven zou worden. (Lukas 2:1). Toen liep de weg van Rome naar Jeruzalem. Het menselijk dogma beheerste de Kerk met het gevolg dat de Christus in Bethlehem geboren werd. Thans (Hand. 27:1) gaat het Goddelijk dogma (dat is het Evangelie) naar Rome opdat de gehele wereld beschreven zou worden voor de Koning, Die een Naam boven alle naam verkregen heeft. De Heere zal alle natiën, die Rome in de imperialistische kring besloot, rekenen in het opschrijven der volken (Psalm 87:6). In de hoofdstukken 27 en 28 van de Handelingen zien we Paulus in zijn wandel onder de mensen als deelgenoot van de zalving van Christus, de hoogste Profeet en Leraar, de enige Hogepriester en de eeuwige Koning. Nergens zien we de apostel zo sterk en harmonieus optrekken in de drievuldigheid van het christenambt als hier. Broeders ambtsdragers, wat heeft dit ons te zeggen en brengt het ons bij de Heere en hoe staan we in de samenleving?

ds. M.C. Tanis

Doch zij zeggen: Het is buiten hoop. Jeremia 18:12a

Er wordt in de Bijbel niet veel over wanhoop gesproken. Wanhoop moet er zijn als iemand de zonde tegen de Heilige Geest heeft gedaan. Maar dat is een zeldzame zonde. Voor iemand die onbekeerlijk gestorven is, is er ook geen hoop. Maar zolang een mens leeft kan hij nog bekeerd worden. Wanhoop houdt in dat een zaak die men hoopte uit de gedachten wordt gezet. Het betekent ook ergens een walging van te hebben. Het is ook een met opzet verwerpen van alle genademiddelen. Met het volk was het zo “Wij hebben de bekering uit onze gedachten gezet en daarom, profeet, u mag het ook uit uw gedachten zetten. Wij zullen het toch niet doen. Wij willen goddeloos zijn. Wij willen zondigen.” We walgen van uw raad. Wij zullen de middelen niet meer gebruiken. De profeet riep op tot bekering. Maar het volk zei dat het geen kracht had om zich te bekeren. Daarom was het buiten hoop. Spreekt vers 11 niet over het oordeel van God dat komen gaat? Dat oordeel zou niet komen als er sprake zou zijn van bekering. Er kan een goede wanhoop zijn. Dat is wanhopen aan eigen kracht, eigengerechtigheid, aan alle schepselen, want zij kunnen niemand redden. Dat brengt tot de uitroep: wat zal ik doen om zalig te worden? De goede wanhoop leidt tot God en Christus. Een verkeerde wanhoop is in goddelozen aanwezig. Die verkeerde wanhoop houdt in dat God te onverzoenlijk en te onverbiddelijk is om genadig te zijn. Zij gebruiken geen middelen meer tot hun bekering. In kinderen van God kan ook verkeerde wanhoop zijn. Dat was zo bij David toen hij vreesde door de hand van Saul om te komen. Die verkeerde wanhoop kan lange tijd aanwezig zijn. Bij Heman heel zijn leven (Psalm 88). “Heman wanhoopte tot zijn dood toe.” Toch zijn Gods kinderen op een andere manier wanhopig dan de goddelozen. Het verschil is dat goddelozen graag de zonde doen, maar Gods kinderen niet. Er blijft liefde tot God in het hart. Gods kinderen blijven de genademiddelen gebruiken. Zij hebben geen zin in eten en drinken, in huiselijke zaken en in geestelijke zaken. Soms zijn er godslasterlijke gedachten in het hart. De satan wil soms brengen tot zelfmoord. Wat zijn de oorzaken van verkeerde wanhoop in Gods kinderen? Langdurige bezoeking naar ziel of lichaam of naar beide. Vanwege zware zonden die bedreven zijn tegen beter weten in. Het zien van God als een verterend Vuur zonder de Middelaar te zien. Wanneer de Heere kastijdt na het begaan van zonden. Vanwege de vrees gezondigd te hebben tegen de Heilige Geest. De gedachte een verwerpene te zijn. Vanwege gruwelijke gedachten in de ziel. Het geneesmiddel is te overdenken wat de Heere in het verleden gedaan heeft. De dag der kleine dingen mag niet veracht worden. De Heere zal het gekrookte riet niet verbreken. Bedenk dat de Heere lust heeft in het behoud van een zondaar. De verdienste

van Christus is genoeg om grote zondaren te zaligen. De Heere Jezus heeft nog nooit een ziel weggestuurd die tot Hem kwam om geholpen te worden. De Heere wil alles om niet geven. Verricht uw taak in huis en op uw werk. Zie naar grote zondaren die door God bekeerd zijn. Bid ook om genade. Er zijn ook bijzondere geneesmiddelen tegen wanhoop. Bedenk dat Gods kinderen vaak veel tegenspoeden meemaken. Zij moeten door vele verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk van God. Kijk naar andere kinderen van God die nog grotere verdrukking hebben meegemaakt zoals Job, David en Heman. Wie tegen beter weten in tegen God gezondigd heeft, moet gaan tot de barmhartige en ontfermende God. Zie op de algenoegzaamheid van de verdiensten van Christus voor de grootste zondaar. In Gods Woord staat dat grote zondaren genade kregen. Overdenk dat, laat het u moed mogen geven. Kijk naar hen die zwaar gezondigd hebben en toch weer genade ontvingen. Let op de zonden van Lot, David en Petrus. “Zie eens hoe de Heere toont dat Hij de ziel die zwaar van Hem is afgeweken weer wil aannemen. Dat zou geen mens doen. Ik zal het nochtans doen, zegt de HEERE Heere. Maar weder: Ik zal haarlieder afkering genezen, Hos. 14:5.” Als wanhoop voortkomt uit het zien van God als een verterend Vuur, is het nodig te zien hoe God in Zijn Zoon zondaren bemint. Als wanhoop voortkomt uit het feit dat de Heere Zijn ongenoegen toont over het bedreven kwaad, dient bedacht te worden dat dit Vaderlijke kastijding is. Het is niet het werk van een rechter, maar het werk van een vader. Bent u bang de zonde tegen de Heilige Geest bedreven te hebben? Klaagt u over die zonde en treurt u daarover? Dan hebt u die zonde niet begaan. Bent u bang een verwerpene te zijn? Bedenk dat de verborgen dingen voor de Heere zijn, Deut. 29:29. Wij weten Gods raad niet. Wie de zonde tegen de Heilige Geest begaat en wie onbekeerlijk sterft, is een verwerpene. God is het waard om gediend en gevreesd te worden. Gaat u gebukt onder godslasterlijke gedachten? Zijn die gedachten u welkom of schrikt u ervan. Soms spreekt een kind van God God tegen. Denk aan Jona. De Heere bewees Jona genade. Daarom: “hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts, Ps. 42:6.” Gebruik de genademiddelen. “Houd u dicht bij de Heere, bij Zijn Woord en bij de vromen. De duivel is toch zo listig. Het is er hem alleen maar om te doen hoe het met de ziel staat. En oordeel niet over uw staat, want u bent te bedwelmde. Laat een ander over u oordelen en geef u voor die tijd over. Als u tot stilte komt, zult u kunnen oordelen. En wees stil en zie het heil des Heeren aan.”

Ds. A. van Heteren

KERK- PLANTING

Volkskrant-columnist René Cuperus windt zich in de krant op over de kerksluitingen in Nederland. "Het gaat hier om duizenden kerkgebouwen, kloosters en kapellen." Er zal de komende jaren letterlijk sprake zijn van 'ontkerkelijking'. "Van de sloop van het christendom. Kerkgebouwen zullen massaal tegen de grond gaan of worden verbouwd tot nieuwe bestemmingen."

"De kerkelijke sloopkogel zal vertrouwd raken in het straatbeeld." Experts verwachten dat de komende jaren meer dan 4200 kerkgebouwen de deuren zullen sluiten. Met name Rooms-Katholieke kerken.

"Doet dat nog iets met ons, post-christenen die we zijn geworden? Laten we er nog een traan om wanneer een kerk wordt gesloopt of tot hotel wordt verbouwd?"

"Integendeel. Het meest recente bericht dat ik over de grootscheepse sluiting van kerkgebouwen aantrof, stond in De Financiële Telegraaf. Dat ging over de 'lucratieve markt voor religieus vastgoed'. Hoe schrijnend wil je het hebben? Projectontwikkelaars staan in de rij om kerken om te bouwen tot boekhandel, cultureel centrum, hotel of appartementencomplex". Aldus Cuperus.

Je kunt het ook anders bekijken. In een bericht over een kerkverkoop in Barendrecht blijft het optimisme overheersen. De Triomfaterkerk wordt verkocht aan de GKV. In ieder geval mooi dat de kerk een herbestemming krijgt. Feit lijkt wel dat deze kerk dicht gaat wegens gebrek aan kerkgangers. Maar de predikant ziet het zo: "Daarom blazen we onze paaskaars niet uit maar geven we die brandend aan hen over".

De betreffende predikant heeft het er natuurlijk ook moeilijk mee dat de kerk sluit. Ik krijg zelf altijd weer een teleurstellend gevoel als elke donderdag weer kerken worden gemeld die sluiten. Hij zal dat gevoel ook hebben. Ik probeer me zijn situatie in te denken. Lange tijd getracht om de gemeente op de been te houden, maar er helpt niets aan. Ook onder ons gebeurt het. We zouden kunnen denken dat kerken dichtgaan omdat de prediking terugloopt. Dat is de belangrijkste oorzaak. Maar er is meer aan de hand. De gemeente Schiedam gaat rond de jaarwisseling sluiten. Zoals meer kerken reeds voorgingen. Het stemt de gemeente en ons allen tot droefheid. De kerkgangers aldaar waren en zijn hoorders, die met honger het Woord hoorden. Het Woord werd gehoord in alle toegenegenheid, hoewel natuurlijk ook daar wel rimpelingen zullen geweest zijn. U moet daarbij bedenken dat in een zo groot woongebied als Schiedam geen "markt" meer is voor het Woord. Die tijd beleven wij. Het is allemaal weg. Cuperus verwoordde dat treffend. Misschien realistischer dan de meeste kerkelijken.

In dezelfde krant ging het ook over kerkplanters. U zou kunnen menen dat daar de nieuwe hoop ligt. Stoffels, over wie het artikel gaat, haalt een woord aan van een kerkplanter: "Gert-Jan Roest ontdekte bijvoorbeeld dat het brengen van de verzoeningsleer op de klassieke manier geen weerklank meer vindt. Een term als "het verzoenende bloed van Jezus" schrikt af. Mensen vinden het vreemd, dat praten over bloed, en begrijpen het ook niet." Hij stelt voor een andere insteek te kiezen, bijvoorbeeld afgoderij. Daar kunnen we mensen op aanspreken. Er ligt zeker een waarheidselement in zijn

woorden. Ik hoorde van iemand die een onkerkelijke wilde uitleggen wat ons in de kerk dreef. Het liep echter volkomen vast op het idee dat we zondaars zijn. Daar gelooft de moderne mens nu niets meer van. Het stuit af! Dat bevestigt de woorden van Roest. Maar dat zou dan betekenen dat we over het zoenbloed en over de schuld niet meer kunnen spreken. Hoe deed Paulus dat in Athene?

Het moeilijke echter in zijn woorden ligt daarin, dat op die manier de markt bepaalt wat de boodschap is. Deze gedachte wordt ook weersproken door het feit dat de kruistheologie toch ook nog volle kerken trekt en mensen aanspreekt. Is het kruis werkelijk niet uit te leggen? Zeker, ook in Paulus dagen was het kruis dwaasheid. Niet de moderne mens, maar de mens wil geen kruis.

Is het probleem niet hierin gelegen dat men de wereld overmatig op het oog heeft? Dat is de oude gedachte van het apostolaatsdenken. We vergissen ons als we denken dat de kerk er voor de wereld is. Er kan een element van verwereldlijking meespreken als we zo eenzijdig bewogen zijn met de wereld. Het is toch vreemd: de wereld gaat eigenlijk bepalen wat waar is! En is dé waarheid niet dat de mensen zich van de waarheid zullen afwenden? De hele idee van kerkplanting vraagt om doordenking! De Kerk is geplant! Dat heeft God al eeuwen terug gedaan. Is het niet te dwaas voor woorden: we willen kerken planten, en we rukken de bestaande planten uit. Want wij met elkaar zijn het toch die de kerk in verval brengen? Wij moeten toch blijven prediken Christus de Gekruisigde? Het maakbaarheidsdenken speelt ons danig parten. Ik besef dat ook wij, dominees, moeten waken tegen het denken vanuit de behoeften en de begeerten van mensen. Ook wij lezen persoonlijk de Bijbel en we zeven dan graag uit wat we fijn vinden.

Maar er staat toch dat Paulus heeft geplant; er wordt toch gezaaid? Zeker, maar er staat toch nadrukkelijk bij: God moet de wasdom geven. En zaaien spreekt over het zaad van het Woord. Deze noties kunnen vergeten worden. Gemodificeerd zaad is gevaarlijk. Kerkplanting is goed als we de goede planten gebruiken, het goede zaad hebben.

Doen we er wel echt alles aan om de kerk, het Woord te consolideren? We offeren wat we hebben op aan wat we willen hebben. Dat gebeurt lang niet altijd en door ieder, maar moeten we ons allen niet meer richten op wat we nog hebben? Kerkplanting? Of we bedoelen er gewoon mee: een kerk als een zoutend zout. Ik lees wel van bestaande ranken, die vrucht moeten en mogen dragen. Daar gaat iets van uit. Maar als een paaskaars het Licht der wereld moet gaan vervangen.....?

Allerlei

Deze keer probeer ik enkele wat kleinere vragen te beantwoorden, met dank aan de vraagstellers!

De eerste vraag is naar de betekenis van de psalmregel: "Hoe kost'lijk is in 's HEEREN oog hun dood". Het is de laatste regel van Psalm 116:8. In de onberijmde tekst staat: 'Kostelijk is in de ogen des HEEREN de dood Zijner gunstgenoten', Psalm 116:15.

Hoe kunnen we deze woorden verklaren tegen de achtergrond van een vroege dood van een kind van God vanwege een ongeluk of ziekte en wat te denken van degenen die de marteldood stierven? Deze woorden zijn toch geen garantie voor een lang leven op aarde? Het antwoord moet zijn dat de Heere de Zijnen niet over heeft voor de dood. Een lang leven hoorde in de oudtestamentische tijd tot een van de verbondszegeningen. De Heere zei de godvrezenden toe hen 'te verzadigen met langheid van dagen', Psalm 91:16. Maar omdat Gods goedertierenheid beter is dan het tijdelijk leven (Psalm 63), voegt de Heere aan de belofte van Psalm 91 toe: 'en Ik zal hem Mijn heil doen zien'. Ten diepste gaat het dus om het eeuwige leven dat de Heere schenkt. God heeft hen niet over voor de eeuwige dood. Om Christus wille zullen zij zelfs de dood niet zien in der eeuwigheid, Joh. 8:51. Ook al sterven zij jong.

De tweede vraag is wat er nu tegen is om God aan te spreken met HEER in plaats van HEERE, en of HERE ook mag. Achter de Naam HEER is in onze taal van ouds de letter e geplaatst uit eerbiedsoverwegingen. Zoals een voornaam vrouw vroeger vrouwe werd genoemd, en zoals het Hooglied in verheven taal spreekt van duive in plaats van duif, zo is uit eerbied van HEER HEERE gemaakt. Ook ter onderscheiding, want een man wordt ook een heer genoemd. In onze taal is de Naam van God dus Heere, Kurios, of HEERE, Jahwe. Een naam veranderen we niet. Mensen zijn daar erg gevoelig voor. Als in classisnotulen bijvoorbeeld een naam van een afgevaardigde verkeerd is geschreven, komt de betrokkene er altijd op terug en verzoekt hij zijn naam te corrigeren. Ook plaatsnamen veranderen niet, zoals bijvoorbeeld Heerenveen, ook al verandert er niets aan de uitspraak als we Herenveen zouden schrijven. In psalmen kan het soms niet anders vanwege zinsbouw, de loop der woorden of vanwege de rijm en komen we HEER' tegen in plaats van HEERE. Laten we de Naam des Heeren uit eerbied maar ongewijzigd gebruiken. Daarbij mogen we echter nooit vergeten onszelf de vraag te stellen of de Naam des Heeren ons lief geworden is en of we de rijke beteke-

nis van Gods Namen als een pleitgrond leerden gebruiken.

Een volgende vraag is wat er bedoeld wordt met de uitdrukking: 'de beslotene en verlatene in Israel'. We komen die uitdrukking bijv. tegen in 1 Kon. 14:10 en 1 Kon. 21:21. Onze vraagsteller heeft in de Nieuwe Bijbelvertaling gezien dat daar vertaald is: van hoog tot laag!

Van hoog tot laag zal worden uitgeroeid. Nu is de uitdrukking 'van hoog tot laag' geen vertaling, maar een interpretatie. Wij moeten denken aan mensen die besloten, opgesloten, niet vrij zijn, slaven bijvoorbeeld, en aan mensen die vrijgelaten zijn, vrijen dus. De bedoeling is dan dat niemand, wie hij ook zij, hij zij slaaf of vrij man, arm of rijk, aan het wrekend zwaard ontkomen zal. Laten we bedenken dat de Heere ook zal oordelen zonder aanzien des persoons. Of we nu arm geweest zijn of rijk, ziek of gezond, we ontkomen alleen aan het zwaard van Gods gerechtigheid, als we door het geloof de toevlucht leerden nemen tot de Heere Jezus Christus.

Tenslotte: In 2 Sam. 8:18 worden de Krethi en de Plethi genoemd. De volgende vraag is, wat hiermee bedoeld wordt. Met deze namen wordt de lijfwacht van koning David aangeduid. De naam Krethi wijst op een Kretensische afkomst en de naam Plethi heeft met het ons bekende woord 'filistijn' te maken. Het waren dus mannen van filistijnse afkomst. Misschien wel die mannen die David bevrijdde uit de macht van de Amalekieten, zie 1 Sam.30. Zowel de Krethi als de Plethi vormden de lijfwacht van David. Misschien waren daar nog wel kinderen van God onder! Zingen we met Psalm 87 immers niet van Filistijnen, in Sion geboren? Koning David had nog een lijfwacht nodig. Zijn grote Zoon niet. Die is juist een Beschermers van de Zijnen. Mogen ook wij al schuilen onder die eeuwig beschermende hand?

Ds. K. Hoefnagel

Lessen uit de eerste Thessalonicensenbrief (16)

Want gij weet zelven, broeders, onzen ingang tot u, dat die niet ijdel is geweest; maar hoewel wij tevoren geleden hadden, en ook ons smaadheid aangedaan was, gelijk gij weet, te Filippi, zo hebben wij nochtans vrijmoedigheid gebruikt in onzen God, om het Evangelie Gods tot u te spreken in veel strijd. (1 Thessalonicensen 2: 1-2).

We zijn toegekomen aan het tweede hoofdstuk van de eerste Thessalonicensenbrief. Een leerzaam hoofdstuk waarin heel wat geestelijke lessen liggen voor gemeenteleden en ambtsdragers. We kijken de apostel hier in zijn pastorale hart.

Verdachtmakingen

Als we hoofdstuk 2 goed lezen, krijgen we de indruk dat er na het overhaaste vertrek van Paulus en de zijnen critici in de gemeente van Thessalonica zijn opgestaan. Zij hebben geprobeerd om Paulus verdacht te maken. Ze stelden hem voor als een rondreizende leraar, die het te doen was om eer, macht, geld en genot. Van zulke leraars reisden er in de tijd van het Nieuwe Testament heel wat langs de *Via Egnatia*, de belangrijke handelsweg door Griekenland. Welnu, volgens de critici was ook Paulus zo'n rondreizende profiteur. Daarom, zullen ze hebben gezegd, is Paulus ook overhaast gevlucht uit de stad, toen er moeilijkheden kwamen. En we hebben hem daarna niet meer teruggezien.

Als Paulus zo beschuldigd wordt, drukt hij ook hier de voetstappen van zijn Meester. Is ook Christus er niet van beschuldigd, een 'vraat' en 'een wijnzuiper' te zijn, een 'verleider' en 'buiten zijn zinnen'? Toch gaat Paulus deze aantijgingen wel weerleggen. De apostel beseft: Deze verdachtmakingen brengen het Evangelie in gevaar! Het zijn onjuiste en valse beschuldigingen die de duivel wil gebruiken om het Evangelie krachteloos te maken. Tegenover alle valse insinuaties laat de apostel dan zien, hoe hij in Thessalonica verkeerd heeft.

Onze ingang niet ijdel

Het eerste wat hij zegt, is: *Want gij weet zelven, broeders, onzen ingang tot u, dat die niet ijdel is geweest.* In die uitspraak liggen volgens James Fergusson drie betekenissen. Allereerst wil Paulus ermee zeggen, dat hij niet maar op eigen onderneming naar Thessalonica is gegaan. Nee, God zond hem naar deze stad! In de tweede plaats was de inhoud van zijn prediking *niet ijdel*. Integendeel, de prediking van Paulus was vol van woorden van zaligheid. En tenslotte was ook de uitwerking van de prediking *niet ijdel*. Want er kwamen mensen tot bekering en geloof.

De vraag die vanuit dit gedeelte tot ons en heel bijzonder tot Gods knechten komt, is: Mogen we voor Gods aangezicht betuigen dat onze ingang in de plaats waar we mogen dienen, niet ijdel is geweest in deze drie betekenissen? Het is nuttig en vertroostend, om van tijd tot tijd herinnerd te worden aan de wijze waarop de Heere ons naar een bepaalde plaats geroepen heeft. Niet minder nuttig is het om ons de vraag te stellen: Hoe is het met de inhoud van onze prediking? En het is evenzeer nodig om ons de vraag te stellen: Wat werkt onze prediking uit? Als het over dit laatste gaat, schrijft Fergusson, dat waar een door God geroepen knecht zijn ambtswerk *'oprecht en trouw uitoefent, de vrucht zelden uitblijft, hetzij vroeg, hetzij later (Johannes 4:37-38); hetzij openlijk, hetzij in het verborgene (Johannes 14:42)'*. Woorden om over na te denken!

Tevoren geleden

Het tweede waar de apostel op wijst, is wat er aan zijn komst in Thessalonica vooraf ging: *Hoewel wij tevoren geleden hadden, en ook ons smaadheid aangedaan was, gelijk gij weet, te Filippi.* De apostel roept het nog eens in herinnering: alle moeiten en ontberingen die hij en de zijnen hadden moeten doorstaan in Filippi. Daar waren ze geselsd

en uiteindelijk in de onderste kerker van het gevangeniscomplex geworpen (Handelingen 16:22-24). En al waren ze door de krachtige hand van God uit die gevangenis bevrijd, toch moesten ze met hun geteisterde lichamen de volgende dag de stad al verlaten. En wat hebben ze toen gedaan? Hebben ze toen hun boodschap maar aangepast of ander werk gezocht? Dat zouden rondreizende leraars die uit zijn op eigen voordeel, hebben gedaan. Maar Paulus en zijn reisgenoten deden iets anders. Zij maakten een reis van zo'n 150 kilometer naar Thessalonica!

Vrijmoedigheid

We komen bij het derde wat Paulus schrijft. Toen hij in Thessalonica was aangekomen, hebben hij en zijn medebroeders *vrijmoedigheid gebruikt in onzen God*. Paulus bedoelt daarmee: Ondanks het feit dat Thessalonica een stad was waar veel Joden waren die zich vijandig opstelden tegenover het Evangelie, hebben zij het Woord van God publiekelijk gepredikt. En ze hebben dat ook vrijmoedig mogen doen, zonder vlees te sparen! Die vrijmoedigheid ontvingen ze door Gods genade.

Fergusson tekent er het volgende bij aan: *'Een dienaar moet zijn boodschap met vrijmoedigheid brengen, zodat hij geen noodzakelijke waarheden weglaat uit vrees voor vlees, en zodat hij op gezaghebbende wijze het Woord de algemene waarheden toepast (door te bestraffen, te vertroosten, aan te sporen, terecht te wijzen) op de verschillende soorten hoorders (2 Timotheüs 4:2). Als dit niet gebeurt, zal de bediening van iemand voor het grootste deel koud, dood en levenloos blijken te zijn'.*

ds. A.J.T. Ruis

Het geweten (15)

Over de plaats van het geweten in de opvoeding en de bekering

Geliefde lezer, we hebben gezien dat het grote doel van de Heilige Geest in de bekering van zondaren is, om hen te brengen tot een rusten en zich verlaten op Christus, zoals Hij ons in het Evangelie wordt aangeboden. In deze weg ontvangt de zondaar vergeving van schuld en wordt hij vrijgesproken van de verdiende straf.

De Schrift spreekt daarbij niet over een groot of reeds geoeftend geloof, maar over een werkelijk geloven in Christus tot redding van onze ziel. De oorzaak van onze rechtvaardiging voor God ligt niet in de mate van het geloof of de geoeftendheid van het geloof, maar in Christus, Die door het geloof wordt aangegrepen. De ware gelovige is in Christus rechtvaardig voor God. Een zwak geloof verbindt evenzeer met Christus als een sterk geloof. De hand waarmee de bloedvloeiende vrouw Jezus aanraakte was maar een bevende hand, maar zij werd erdoor genezen. Wat is het verband tussen dat geloven en het geweten?

Misschien hebt u weleens gehoord van de uitdrukking 'de rechtvaardiging in de vierschaar der consciëntie'. Met deze uitdrukking wilden onze oudvaders en de puriteinen een beeld schetsen van de wijze waarop de zondaar gerechtvaardigd wordt, maar bovenal hoe hij nu de troost en de vastheid van de vergeving der zonden mag ervaren. Want hoewel de ziel door het geloof Christus heeft mogen aannemen, zijn er zo veel zielen die daar niet altijd de troost en de zekerheid van bezitten. En nu hebben onze vaders erop gewezen dat de Heilige Geest hen door een nadere weldaad daar meer troost en vrede in wil geven.

Wat is de vierschaar der consciëntie? Het woord 'vierschaar' is afgeleid van de manier waarop de rechtspraak heel vroeger werd gehouden. De naam vierschaar komt van de vier 'geschoren' (gespannen) touwen waartussen de rechtspraak plaatsvond. Daarom zeiden ze vroeger ook wel dat de vierschaar gespannen werd, als het ging om de rechtspraak. Oorspronkelijk werd er buiten recht gesproken, traditioneel onder een linde. Bij die boom waren vier banken in een vierkant geplaatst, waarop de schepenen (de rechters) plaatsnamen; in het midden stond dan de beschuldigde. Het is dit beeld dat ten grondslag ligt aan onze uitdrukking.

Hoe moeten wij het ons geestelijk voorstellen? Wel, in het beeld van de vierschaar is er sprake van de rechter, dat is de Heere. Hij spreekt het vonnis uit. Er is ook een verdachte, de zondaar die Gods heilige wet heeft overtreden en geen van Zijn geboden gehouden heeft. Een zondaar die geneigd is tot alle boosheid en onbekwaam tot enig goed. Nog twee partijen zijn erbij betrokken. Aan de ene kant staat de openbare aanklager in deze rechtspraak. Wie is dat? In de eerste plaats kun je daarbij denken aan je eigen geweten. Zo verwoordt de Heidelbergse Catechismus het in Zondag 23: 'Al is het dat mij mijn consciëntie aanklaagt dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb ...' Verder kun je denken aan Gods wet. De wet eist een volkomen gehoorzaamheid. 'Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.'

Er is nog een plaats open, die van de Advocaat. Dat is Christus. Hij is de Borg, Die met Zijn voorbede steeds tussentreedt bij de Vader. Om Hem gaat het in het bijzonder. Wat gebeurt er in de vierschaar der consciëntie? Wel, zoals het vandaag nog steeds gebeurt. De dagvaarding wordt voorgelezen. Daarin staat wat je gedaan hebt en op grond daarvan komt de eis, de strafmaat. Zo ook in die hemelse rechtbank. Daar leest de wet je overtredingen voor en eist God de doodstraf. 'Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.' Nadat de aanklacht is voorgelezen en de straf is geëist, vraagt de Rechter: 'Wat hebt u daarop te zeggen?' 'Ja, Heere, zo is het', is het antwoord. 'Ik heb gezondigd. Uw heilige wet heb ik zwaar en menigmaal overtreden. Daarbij klaagt ook mijn geweten me aan en beschuldigt mij van oneindig veel zonden. Ik kan niet anders dan mijn schuld belijden en de straf als rechtvaardig aanvaarden.' Nu kijkt de Rechter de Advocaat aan en vraagt: 'Hebt U nog wat te zeggen?' Kijk dan eens goed: de Advocaat treedt tussenbeide en pleit op Zijn eigen werk. Hij zegt: 'Vader, Ik heb verzoening gevonden voor deze zondaar. Ik heb voor hem de wet gehouden, die hij zo zwaar en menigmaal heeft overtreden. Ik heb Uw wil volkomen volbracht. Ook ben Ik voor hem de dood ingegaan. Mijn leven heb Ik gegeven aan het kruis van Golgotha. Daar heb Ik zijn straf gedragen. Ik heb de dood overwonnen, opdat hij eeuwig zou leven.' En wat is het oordeel van de Rechter na dit hartstochtelijke pleidooi? 'Ik verklaar u vrij. Uw schuld wordt u vergeven. Ja, u ontvangt het eeuwige leven uit genade.' De Rechter geeft de Griffier

(de Heilige Geest), Die aan Zijn rechterhand zit, de opdracht dit vonnis op te schrijven en aan de vrijgesprokene mee te geven. Zodat hij het steeds lezen kan en als er weer nieuwe beschuldigers komen, hij op deze vrijspraak wijzen kan tot zijn troost.

Zo wilden onze oudvaders en puriteinen ons leren hoe de Heilige Geest nu, als een nadere weldaad aan de ziel, die zo door twijfel en aanvechting bestreden wordt, die zo weinig de troost van de vergeving der zonden ervaart, met kracht in zijn ziel de vergeving afdrukt

wanneer de Heilige Geest hem dat vonnis op papier overhandigt. Zodat hij het zeker weten mag: niet alleen anderen, maar ook mij is vergeving der zonden geschied. Ik ben verlost, God heeft mij welgedaan. Mag u die zekerheid kennen en er uit leven?

ds. A.A. Egas

BOEKBESPREKINGEN

Ds. J. Mijnders, Op de leerschool van het gebed, gebonden, 220 blz., € 14,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 2938 4.

Dit boek bevat 52 meditatie's. Ds. Mijnders is emeritus- predikant in de Gereformeerde Gemeenten. De opbrengst van het boek is bestemd

voor het Deputaatschap Evangelisatie van de Geref. Gemeenten.

Dagboeken 2019

Ds. D.J. Budding, Alle oog zal Hem zien, Bijbels dagboek over het boek Openbaring, gebonden, € 17,95, Uitgeverij de Ramshoorn, Goes, ISBN 9789461151346.

Ds. E. Venema, op Gods leerschool, Bijbels dagboek, gebonden € 17,95, Uitgeverij de Ramshoorn, Goes, ISBN 9789461151353. Eva! Dagboek voor meiden, Aline van de Maat en Elisabeth van Woudenberg (red.), € 14,90,

Uitgeverij Den Hertog, ISBN 978 90 331 2949 0. Uitgave in samenwerking met de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten.

Ds. C. den Boer, Om 't eeuwig welbehagen, De Dordtse Leerregels, 7e (herziene) druk, gebonden, 284 blz., € 19,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 1017. Dit bekende en inhoudsvolle boek zal ook in de enigszins herziene druk zijn weg wel weten te vinden. De inhoud is de vrucht van leerdiensten gehouden in de Oude Kerk van Zeist.

Maarten Luther, Door het geloof alleen, gebonden, 95 blz., € 11,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 2942 1.

Dit boekje bevat een uitleg van Galaten 3:23-39 uit 1522 en is afkomstig uit de zogenaamde 'Wartburgpostille.' Geschreven tijdens het verblijf van Luther op de Wartburg, als hulpmiddel voor predikanten om een goede preek te kunnen maken. Uit het Duits vertaald en ingeleid door drs. Christa Boerke. Duidelijk komt uit hoe Luther denkt over Wet en Evangelie en over de gerechtigheid van Christus.

Wulfert Floor, Zijn trouwe zorg, gebonden, 67 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 0812.

Dit boekje bevat drie oefeningen van Wulfert Floor (1818-1876), waarin uitkomt dat de Heere een Helper is in alle nood.

J. Kriekaard, Tot een volkomen verzoening, het avondmaalsformulier uitgelegd aan jongeren, gebonden, 99 blz., € 12,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 10-62.

De auteur maakt terecht onderscheid tussen een kerkelijk recht en een goddelijk recht om aan te gaan aan het Heilig Avondmaal. Gespreksvragen zijn toegevoegd om het nadenken over het formulier te vergemakkelijken. De auteur verwijst naar kanttekeningen en naar uitleggers uit de oude kerk, reformatoren en puriteinen.

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be

Telefoon (0032)92230560

De Verrassing
Bungalowpark

**Al 60 jaar
verrassend op Texel!**

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

**Welkom
terug op
ons park!**

**DE DUITSERS
KENNEN HUN
'EIGEN' HEIDELBERGER
NIET MEER**

Helpt u mee om dit boekje terug te geven
aan het Duitse volk?

Zie onze website www.svvhed.org
voor informatie.
Of bel 01 80 51 08 90,
ook voor een presentatie.

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag
8 januari 2019. Kopij graag binnen donderdag 20
december 2018.

Classis Apeldoorn

Het is een verblijdende zaak dat de classis Apeldoorn
is teruggekomen op het besluit in de stemmen met
het verzoek van de samenwerkingsgemeente van de
christelijke gereformeerde kerk en de Nederlands
gereformeerde kerk in Arnhem om vrouwen in het
ambt toe te laten. De Heere geve dat onze kerken in
het Bijbelse spoor mogen voortgaan. Op grond van
Gods Woord (1 Kor.14:34 en 1 Tim. 2:12) kunnen
alleen mannen in het ambt dienen. Dit is altijd
praktijk geweest in onze kerken.

Nieuwjaar

De Heere gedenke alle scribenten en hen die voor de
uitgave van ons blad zorg dragen bij drukkerij Crezee.
De Heere zegene de uitgave van ons blad.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een
leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek
voor Blinden en Slechtienden). Tel. 0341- 565499,
e-mail info@cbb.nl

AvH

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging
Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".
www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begravenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

**Mooi vakantie-appartement
in Hoog Sauerland.**
www.huizesolagrati.net

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting
Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 26,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde
Staten en Canada \$ 27,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk
1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

*Begrafenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen*

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Wardenburg 0418 - 65 20 39
--	--	--------------------------------------

H. de Jongh D.D.E. Meliester M.K. Ligthart A.J. van Lieburg

**Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.**

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

1993 - 2018

Al 25 jaar werkzaam in China!

TOEN

Stichting
China
Veenendaal

NU

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

Juist nu is uw steun aan voorgangers meer dan nodig.

Stort uw jubileumgift op: NL 02 INGB 0000 320 666 t.n.v. Stichting China

Project 2018 - 4

Ondersteuning
Lisu Bijbelschool

Totaal nodig: € 20.000,-
Kosten 1 student
all-in per week:
€ 30,-

Illustratie: Judith Vanistendael

Deze jongeman wil *evangelist* worden.
Wie *steunt* hem met een *studiebeurs*?

Ondanks toenemende druk gaat het werk op de Bijbelscholen door.
Niemand weet hoe lang. Daarom werken Chinese christenen
zolang het dag is.

Uw gift online via onze website
www.bonisa.nl of op rekening:
NL29RABO 0336 554613

Bonisa

Doorgeven van het Woord!

WAT TE DOEN BIJ EEN STERFGEVAL?

cbj

CHRISTELIJKE
BEGRAFENISONDERNEMING
JANSSEN

Kijk voor onze tarieven en wilsbeschikking
op onze website cbjanssen.nl.

Apeldoorn
055 204 1003

Nunspeet
0341 209 001

Rijssen
0548 209 011

De waterkamer 50, 7325 HW Apeldoorn
info@cbjanssen.nl www.cbjanssen.nl